

ІСТОРІЯ

— В РІДНІЙ ШКОЛІ —

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

№ 11 (207)

ЛИСТОПАД 2018

Виходить щомісяця

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Журнал заснований у 1995 році

До січня 2012 року виходив під назвою
«Історія в школах України»

До січня 2014 року виходив під назвою
«Історія в сучасній школі»

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 20000-9800 Р від 25.06.2013 р.

Передплатний індекс **68833**

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Тетяна ЛАДИЧЕНКО, завідувачка кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тамара БАККА, заступник головного редактора, доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук

Раїса СВТУШЕНКО, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України

Костянтин БАХАНОВ, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук

Ігор ВЕТРОВ, проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор

Поліна ВЕРБИЦЬКА, в. о. завідувачої кафедри історії України, етнокомунікації Національного університету «Львівська політехніка», доктор педагогічних наук, професор

Жанна ГАВРИЛЮК, учитель історії Київської гімназії «Діалог», кандидат педагогічних наук

Ігор ГИРИЧ, завідділом джерелознавства Інституту української археографії та джерелознавства імені Грушевського НАН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Олександр ДАВЛЕТОВ, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету, кандидат історичних наук

Олександр ЖЕЛІБА, доцент Ніжинського державного університету імені М. Гоголя, кандидат педагогічних наук

Ніна ЗАГРЕБЕЛЬНА, доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук

Яніна КАМБАЛОВА, доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук

Ігор КОЛЯДА, професор кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук

Лілія КУЛІКОВА, перший проректор Херсонської державної морської академії, доктор педагогічних наук, професор

Тетяна МЕЛЕЩЕНКО, доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти, заступник декана факультету історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук

Олександр СУШКО, декан факультету історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор

Олександр РЕЄНТ, заступник директора Інституту історії України НАНУ, член-кореспондент НАНУ, доктор історичних наук, професор

Сергій ТРОЯН, професор кафедри зовнішньої політики і дипломатії Дипломатичної академії України при МЗС України, доктор історичних наук

Федір ТУРЧЕНКО, завідувач кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету, доктор історичних наук, професор

Ігор ЩУПАК, директор Українського інституту вивчення Голокосту «Ткума», кандидат історичних наук

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЯ. НАУКА — ВЧИТЕЛІВІ

Сергій Терно

Критично мисляча особистість: як нею стати?

2

Лілія Куликова, Олександра Болдирєва

Походження Всесвіту та Землі. Всесвітня історія

6

ПРАКТИКА. ДОСВІД

Ігор Коляда, Ніна Загребельна, Павло Юрчишин

І слава і воля, або Українське козацтво в народній пам'яті
Вступ до історії, 5 клас

15

ВІДКРИВАСМО УКРАЇНУ

Інна Вановська

Морська складова історії українського козацтва

25

ЦІКАВО ЗНАТИ

Олена Косяченко

Остарбайтери Кагарличчини (1942–1943 рр.)

33

РОБОТА З ОБДАРОВАНОЮ МОЛОДДЮ

*Олена Лавренко, Володимир Сутковий,
Катерина Каравацька, Едуард Котенджи*

XV Міжнародний конкурс творчих робіт:
школярів, учителів, студентів та аспірантів
«Уроки війни та Голокосту – уроки толерантності»
Есе-(анти)рецензія на збірник життєвих історій
«(Не)дитячий погляд на війну»

38

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

Цей день в історії. Листопад

44

На с. 1 обкладинки: Національний музей «Меморіал жертв Голодомору».